

Riktlinjer för alkoholserving

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Senast reviderad	Beslutsinstans
Riktlinjer för alkoholserving	Riktlinjer	2023-11-22 § 62	Miljö- och tillsynsnämnden
Dokumentansvarig/processägare	Version	Diarienummer	Giltig till
Samhällsbyggnad	3	22MTN13	2027-01-20
Dokumentinformation	Riktlinjer för handläggning av serveringstillstånd i Piteå kommun enligt alkohollagen (2010:1622)		
Dokumentet gäller för	Samhällsbyggnad, näringsliv och allmänhet		

Innehåll

Riktlinjer för alkoholserviceering	1
.....	2
Sammanfattning	3
Inledning.....	3
Syfte	3
Ansökan om serveringstillstånd	3
Kunskapsprov	4
Matutbud och kök.....	4
Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten i lokal	4
Tillfälliga serveringstillstånd, till allmänheten/festivalarrangemang	5
Tillfälligt tillstånd slutna sällskap	6
Uteserviceering	6
Gemensamt serviceeringsutrymme	7
Serviceeringstider	7
Handläggningstider	8
Avgifter serviceeringstillstånd	8
Avgift för ansökan om serviceeringstillstånd	8
Årlig avgift för tillsyn	9
Tillsyn.....	9
Förebyggande tillsyn	9
Återhållsam och måttfull alkoholserviceering	10
Ungdomsmiljöer.....	10
Idrottsanläggningar och idrottsevenemang	10
Restaurangrapport	11
Referenslista	11

Sammanfattning

De kommunala riktlinjerna för alkoholserving är framtagna som ett komplement till alkohollagstiftningen. I riktlinjerna framgår vilka speciella regler och bestämmelser som gäller för tillståndsgivning och servering av alkohol i Piteå kommun. De omfattar såväl administrativa rutiner som kommunens ställningstagande för en ansvarsfull alkoholserving.

Inledning

Förutsättningar för alkoholserving regleras i alkohollagen (2010:1622). Alkohollagen är i första hand en social skyddslagstiftning med huvudsakligt syfte att främja folkhälsan genom att begränsa alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Skyddet för människors hälsa går före företagsekonomiska och/eller näringspolitiska intressen.

I Piteå kommunen är Miljö- och tillsynsnämnden ansvarig för att handlägga ansökningar om serveringstillstånd och bedriva tillsyn över att alkohollagens regler efterlevs. I detta dokument anges de riktlinjer som Piteå kommun avser tillämpa vid bedömningen av ansökan om serveringstillstånd. Nämnden har delegerat rätten att besluta i vissa alkoholärenden till alkoholhandläggare/miljöinspektör.

Piteå kommun vill i dialog och samverkan tillsammans med restaurangbranschen, berörda aktörer samt berörda myndigheter verka för en trygg och säker restaurangmiljö med ansvarfull alkoholserving som grund.

Syfte

Tankarna bakom kommunala riktlinjer för serveringstillstånd är i huvudsak dels att kunna förutse om en planerad etablering kan ges tillstånd, dels att säkerställa en likabehandling inom kommunen av ansökningar om serveringstillstånd. Genom riktlinjer som hålls tillgängliga för allmänheten kan kommunen lämna information om den lokala anpassningen till alkohollagens bestämmelser, utifrån de förutsättningar som råder i den egna kommunen. Riktlinjerna ska utgå från alkohollagens regler som i vissa fall ger utrymme för kommunen att utveckla sin egen alkoholpolitik.

Ansökan om serveringstillstånd

Ansökan om serveringstillstånd för stadigvarande eller tillfälligt tillstånd görs på Piteå kommuns hemsida via e-tjänst eller blankett. Till ansökan ska bifogas de handlingar som krävs enligt anvisningarna på hemsidan. Handläggningen påbörjas inte förrän ansökan är komplett. Det är sökandes ansvar att se till att samtliga handlingar kommer in. Ansökningsavgiften ska vara betald innan beslut tas i ärendet.

Efter ansökan har kommit in skickas remisser till:

- Polismyndigheten för sökandes vandel, samt i övrigt lämpligheten för den planerade verksamheten, i enlighet med inlämnad verksamhetsbeskrivning. Remissförfrågan till Polismyndigheten är obligatorisk.
- Räddningstjänsten för lokalens lämplighet ur brandsäkerhetssynpunkt.
- Skatteverket för sökandes ekonomiska lämplighet.

- Kronofogden för sökandes ekonomiska lämplighet.
- Andra remissinstanser efter behov.
- Intern remiss för livsmedels- samt miljö- och hälsoskyddsfrågor.

Tillfälligt serveringstillstånd beviljas inte under pågående ansökan om stadigvarande tillstånd.

Kunskapsprov

Alkohollagen ställer krav på att den som söker serveringstillstånd ska ha de kunskaper om alkohollagen och anslutande föreskrifter som krävs för att utöva den aktuella serveringsverksamheten. Den som söker tillstånd ska därför uppvisa godkänt kunskapsprov. Kunskapsprovet är framtaget av Folkhälsomyndigheten. Förändras kretsen av personer med betydande inflytande (PBI) bör de nya genomgå provet. Exempel på PBI är operativt ansvarig, styrelseledamot eller aktieägare (minst 25% aktieinnehav).

Det är mycket viktigt att personalens kunskaper om alkohollagens regler och anslutande föreskrifter hålls aktuella hos tillståndshavare. Detta med anledning av skyddslagsaspekten som är det primära syftet med alkohollagen. Undantag från kunskapsprovet finns för tillfälliga serveringar till slutna sällskap för ett enstaka tillfälle.

En avgift tas ut per genomfört kunskapsprov enligt kommunens taxa. Första tillfället ingår i ansökningsavgiften.

Avbokning av prov ska ske senast 24 timmar innan skrivtillfälle, annars debiteras kostnaden.

Matutbud och kök

Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten får endast medges verksamheter som har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen och som tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Med detta menas att råvaror på något sätt ska ha förädlats i serveringsställets kök. Matutbudet ska vara brett och allsidigt, dvs. ett antal förrätter, huvudrätter samt efterrätter. Det är den allmänna och samlade bedömningen av matutbudet och miljön som ska vara avgörande om man uppfyller alkohollagens krav, enligt 8 kap. 15 §. Efter kl. 23 får matutbudet begränsas till ett antal enklare rätter.

Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten i lokal

Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten får inte beviljas för längre tid än två månader i sträck. Tillfälliga serveringstillstånd förutsätter att det inte rör sig om regelbundet återkommande verksamheter på platsen. En och samma sökande kan maximalt beviljas två tillfälliga serveringstillstånd i samma lokal per år. Återkommande ansökningar om tillfälliga serveringstillstånd ska i sådana fall ansöka om stadigvarande serveringstillstånd.

Kraven för att beviljas ett tillfälligt serveringstillstånd och stadigvarande serveringstillstånd skiljer sig åt. För tillfälliga serveringstillstånd är kraven på kök och matutbudet betydligt lägre.

Även svårighetsgraden och omfattningen av Folkhälsomyndighetens kunskapsprov är lägre för tillfälliga tillstånd. Därför är det viktigt att det finns en gräns för antalet tillfälliga serveringstillstånd på sökt lokal, på mängden och frekvensen på antal serveringstillstånd. Detta för att säkerställa en lika konkurrens mellan verksamhetsutövarna i kommunen. Däremot kan villkorsskrivningen för exv. nivån av ordningshållning och villkor i övrigt vara högre än för stadigvarande serveringstillstånd, beroende på omständigheterna.

Tillstånd för servering av starköl, vin och annan jäst alkohol dryck i foajéer till teater eller konsertsal under pausföreställning eller konsert får medges utan krav på matsservering. Det ställs heller inte krav på matsservering vid provsmakning enligt 6 eller 7 §§ alkohollagen.

Tillfälliga serveringstillstånd, till allmänheten/festivalarrangemang

Alkoholsserveringen ska ingå i ett evenemang som är ansvarsfullt. Risk för olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller risk för människors hälsa får inte finnas. Serveringen ska bedrivas på ett ansvarsfullt sätt och präglas av måttfullhet.

Kommunen samverkar i dessa frågor med Polismyndigheten och dialog förs med sökande före, under och efter det sökta evenemanget.

- Serveringsstället ska tillhandahålla och sälja lagad mat under hela serveringstiden. Minst två tillagade rätter ska finnas.
- Kommunen kan vid arrangemang där det förväntas en större publik tillströmning, det vill säga när det är någon aktivitet som är utöver den normala verksamheten, bevilja senare serveringstid.
- Vid prövning av serveringstidens längd har polismyndighetens samt miljö- och hälsoskydds bedömning av risk för oordning och människors hälsa stor betydelse och ska beaktas.
- In- och utsläpp med tillförlitlig vakthållning och legitimationskontroll måste garanteras.
- Betyggande tillsyn av serveringen ska garanteras och hela serveringsstället ska vara överblickbart.
- Måttsett och skalenlig planritning över serveringsyta ska finnas där placering av kök, serveringsutrymme, bardisk, scen, uteservering, utrymningsvägar, möblering etc. ska framgå. Rekommendationen är att två tredjedelar av serveringsytan bör vara möblerad med bord och stolar.
- Antalet personer på serveringsstället är begränsat och ska kunna redovisas.

- Bedömningen av antalet ordningsvakter sker i samråd med polismyndigheten.
- Krav från andra myndigheter ska vara uppfyllda och rätten att disponera marken ska styrkas.
- Sökande ska redovisa hur alkohollagens krav ska tillgodoses samt hur ordning och nykterhet ska säkerställas.
- Servering av spritdrycker kan beviljas beroende på festivalens/evenemangens karaktär och inriktning.
- Shotsbrickor, magnumflaskor eller hinkar/bricka med öl ska inte serveras under festivalen/evenemanget.
- Vatten ska finnas tillgängligt kostnadsfritt till besökarna vid festivaler och liknande arrangemang, enligt konceptet ”Varannan vatten”. Detta för att minska berusningsgraden och sänka den totala alkoholkonsumtionen.

Tillfälligt tillstånd slutna sällskap

Tillfälligt serveringstillstånd kan ges till slutet sällskap. För att räknas som slutet sällskap ska deltagarna vara kända innan arrangemanget och ha något gemensamt, som exempelvis ingår i samma förening eller är kollegor. Om medlemskap kan lösas i entrén är det inte ett slutet sällskap och inte heller om arrangemanget har annonserats ut till allmänheten. Lagad mat eller tillredd mat ska tillhandahållas. Servering medges inom normtiden, kl. 11 - 01.

Maximalt fem tillfällen kan beviljas per ansökan. Tillfällena måste äga rum inom fyra månader från första serveringstillfället.

Undantag från krav på serveringstillstånd enligt 8 kap 1.1 § alkohollagen gäller om serveringen:

- avser ett enstaka tillfälle för i förväg bestämda personer, exv. bröllop
- sker utan vinstintresse och utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna
- äger i rum i lokaler där det inte bedrivs yrkesmässig servering av alkohol- eller lättdrycker.

Uteservering

För uteserveringar gäller samma premisser som för ordinarie serveringstillståndet. Vid risk för alkoholpolitiska olägenheter på grund av uteserveringen eller risk för störningar av närboende kan serveringstiden begränsas. Remisser skickas alltid till Polismyndigheten samt i vissa fall till räddningstjänsten eller annan remissinstans. Serveringstillståndet för uteserveringen gäller

tills vidare vid beviljandet, såvida det inte rör sig om en tillfällig specifik tidsperiod. Tillstånd för nyttjande av offentlig mark söks hos Polismyndigheten som inhämtar yttrande från andra myndigheter och den som upplåter platsen innan beslut fattas. Ev. krävs bygglov. Sker det förändringar av nyttjanderätten till marken eller andra premisser som påverkar uteserveringen måste tillståndsinnehavaren ansöka om nytt/förändring av beviljat serveringstillstånd.

Följande premisser gäller för uteserveringar:

- Uteservering på kommunal mark ska vara godkänd av kommunen.
- Uteserveringen ska vara i anslutning till restaurangen och den ska vara överblickbar.
- Uteserveringen ska vara tydligt avgränsad på ett sådant sätt att gästerna kan förstå var serveringsytan börjar och slutar.
- Serveringstiden kan vid alkoholpolitiska olägenheter, samt vid ordnings och/eller bullerstörningar begränsas.
- Efter kl. 23 tillåts endast inspelad bakgrundsmusik.
- Samtliga ljudnivåer förutsätts underskrida Folkhälsomyndighetens allmänna råd om höga ljudnivåer och buller.
- Rökförbud gäller även för uteserveringar.

Gemensamt serveringsutrymme

Särskilt tillstånd kan meddelas för flera tillståndshavare att nyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Varje tillståndshavare ska svara för ordning och nykterhet inom serveringsutrymmet samt för vad som i övrigt gäller enligt denna lag under den tid hen bedriver servering där.

- Gemensamt serveringsutrymme kan medges till stadigvarande eller tillfällig servering som vänder sig till allmänheten.
- Ansökan om gemensamt serveringsutrymme kan göras samtidigt som ansökan om serveringstillstånd görs.
- Vid ansökan om gemensamt serveringsutrymme ska de parter som önskar dela serveringsutrymme i en gemensam skriftlig handlingsplan redogöra för hur alkohollagens regler om bland annat uppsikt, ordning och nykterhet ska upprätthållas i det gemensamma serveringsutrymmet.
- Vid upphörande av ett serveringstillstånd upphör även den gemensamma serveringsytan.

Serveringstider

Enligt alkohollagen får servering av alkohol börja tidigast kl. 11 och avslutas senast kl. 01, även kallad normalt看id.

Vid ansökan om förlängd serveringstid bör huvudinriktningen vara att bevilja serveringstid alla dagar kl. 11 - 02 samt juldagen, annandag jul, nyårsafton och trettondagsafton kl. 11 - 03.

Vid prövning av serveringstidens längd har Polismyndighetens samt miljö- och hälsoskydds bedömning av risk för oordning och/eller människors hälsa ska beaktas vid prövningen. När det gäller ansökan om förlängd serveringstid, bedöms i varje enskilt ärende om detta kan befaras medföra alkoholpolitiska olägenheter.

I bedömningen om förlängd serveringstid läggs stor vikt vid hur tillståndshavaren deltar i förebyggande arbetet som utbildning i ansvarfull alkoholserving.

Vid senare öppettider anser kommunen att personalen som har betydelse för ordning och nykterhet ska ha utbildning i ansvarfull alkoholserving samt att serveringsstället har en gäst- och personalpolicy. Serveringen ska bedrivas på ett ansvarsfullt sätt och präglas av måttfullhet.

Handläggningstider

Enligt 5 § alkoholförordningen (2010:1636) ska kommunen fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader. Handläggningstiden påbörjas efter att ansökan bedöms vara komplett. Sökande kommer att bli delgiven detta skriftligen via mejl från handläggaren som tilldelats ärendet.

Om det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Sökanden ska informeras om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Piteå kommuns ambitioner för handläggningstid är:

- stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten samt slutet sällskap – åtta arbetsveckor
- tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten – åtta arbetsveckor
- tillfälligt till slutet sällskap – två arbetsveckor
- övriga ärenden – minst två arbetsveckor upptill maximalt åtta arbetsveckor.

För sommararrangemang, ska en komplett ansökan/anmälan vara Miljö- och tillsynsnämnden tillhanda senast 1 mars för att säkerställa att ansökan hinner handläggas innan semesterperioderna inleds.

Avgifter serveringstillstånd

Avgift för ansökan om serveringstillstånd

I samband med ansökan om serveringstillstånd tas en avgift ut enligt kommunens taxa. Avgiften är baserad på vilken typ av tillstånd ansökan avser. Avgiften avser prövning/handläggning och betalas inte tillbaka ifall serveringstillstånd inte medges eller om

den återkallas efter det att handläggningen påbörjats. Utöver avgift för provning, kan avgift för tillsyn komma att tas ut.

Årlig avgift för tillsyn

Årlig tillsynsavgift avser verksamheter med stadigvarande serveringstillstånd. Den årliga tillsynsavgiften omfattar dels en fast, dels en rörlig avgift baserad på alkoholomsättningen föregående år som redovisas i restaurangrapporten.

Särskild tillsynsavgift för längre öppetid tas ut per timma mellan kl. 01 - 03.

Taxan index uppräknas varje år. Mer information om aktuell taxa finns på Piteå kommuns hemsida.

Tillsyn

Handläggare på Samhällsbyggnad, avdelningen Miljö- och hälsoskydd, utför inre samt yttre tillsyn vid verksamheter med serveringstillstånd.

Inre tillsyn innebär att kommunen arbetar med att granska om den som har provsmaknings- eller serveringstillstånd fortfarande uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet samt verksamhetens PBI (personer med särskilt inflytande). Granskning sker ofta med hjälp av andra myndigheter som Polisen, Skatteverket och Kronofogden. Den inre tillsynen är administrativ och sker med stöd av remisser och underrättelser mellan myndigheterna.

Yttre tillsyn innebär besök på plats, där främst ordning och nykterhet bedöms. Även serveringsansvarig, lättdryckalternativ, matutbud, marknadsföring mm. kontrolleras. Tillsynsfrekvensen beror främst på tillståndshavarens verksamhetsinriktning, ålder på målgruppen, lokalisering samt öppettider. Piteå kommun genomför gemensamma alkoholtillsyner med andra myndigheter, främst Polismyndigheten och Räddningstjänsten, men även Skatteverket, Tullen och miljö/livsmedelsinspektörer kan delta. Utöver detta genomför alkoholhandläggare egeninitierad tillsyn, dagtid och kvälltid, ofta oanmäld.

Förebyggande tillsyn

Piteå kommun arbetar med förebyggande verksamhet. Arbetet på lokal nivå är avgörande för ett framgångsrikt resultat. Särskilt fokus riktas mot barn och ungdomar och deras rätt till goda och hälsofrämjande uppväxtvillkor utan alkohol och andra droger. Detta är kopplat till lokala och nationella mål.

Viktiga delar i det förebyggande arbetet är metoden *ansvarsfull alkoholservering*, att krogar/restauranger aktivt motverkar narkotika på sina serveringsställen samt ett bra samarbete mellan polis, krögare och andra myndigheter i brottsförebyggande syfte.

Piteå kommun utgår från att samtliga serveringsställen utbildar ägare, serveringspersonal och ordningsvakter i ansvarsfull alkoholservering. Utbildning sker via Piteå kommun, men kan även ske i samverkan med andra kommuner, både i fysisk och digital form.

Piteå kommun inbjuder till krögarträffar där utgångspunkten är att alla som har serverings-tillstånd i kommunen deltar. Målet är att samtliga försäljningsställen ska ha gäst-, drog- och personalpolicy.

Återhållsam och måttfull alkoholservering

Det är inte förenligt med alkohollagens krav på återhållsamhet och måttfull alkoholservering att servera helflaskor sprit, shotsbrickor och ölhinkar etc.

Serveringspersonalen ska servera alkoholdryckerna till gästerna och vid det tillfället säkerställa att gästen som blir serverad är minst 18 år samt nykter/acceptabelt berusad. Självservering är inte förenligt med alkohollagen. Servering till underåriga eller överservering får inte förekomma på serveringsställen. Beroende på omfattningen samt frekvensen ska serverings-tillståndet ifrågasättas och administrativ åtgärd (erinran/varning/återkallelse) vidtas.

Alkohollagens skyddslagsaspekt ska alltid beaktas och ges företräde före det näringspolitiska.

Ungdomsmiljöer

Stor återhållsamhet bör gälla vid ansökningar om serveringstillstånd i samband med evenemang, exempelvis konserter, som riktar sig främst till ungdomar. I de fall alkoholservering är aktuell på nöjesplatser är det viktigt att det sker under restaurangmässiga former och att beslutet förenas med lämpliga villkor, exempelvis förordnande av ordningsvakter/entrévärdar. Serveringstillstånd bör inte heller beviljas serveringsställen som ligger i direkt närhet till skola, fritidsgård eller övrig ungdomsverksamhet.

Det framgår av propositionen (1994/95:89) till alkohollagen att serveringstillstånd inte bör beviljas i närheten till skolor, fritidsgårdar eller annan ungdomsverksamhet. All ungdomstid ska vara drogfri. Den drogförebyggande verksamhet som bedrivs riskeras att motarbetas eller raderas om den bedrivs i närkontakt med miljöer där alkoholdrycker serveras.

Idrottsanläggningar och idrottsevenemang

Vid sport- och idrottsevenemang/anläggningar bör serveringstillstånd inte beviljas i direkt anslutning till arrangemanget. Det vill säga alkoholserveringen ska vara avskild från arrangemanget på avgränsade restaurangdelar på anläggningen. Enligt propositionen till alkohollagen bör aldrig alkoholservering förekomma till idrottspublik på läktare, utan det ska röra sig om sedvanlig restaurangverksamhet i en avgränsad del av en idrottsanläggning.

Miljö- och tillsynsnämnden bedömer att alkohol och idrott inte passar ihop. Idrottsanläggningar är centrala arenor för medborgarna i samhället där många barn och ungdomar vistas. Mindre kontaktytor mellan idrott/sport, ungdomsverksamhet och alkohol ökar chanserna att alkoholdebuten förskjuts och således minskar risken för alkoholberoende och problematiken det medför.

Restaurangrapport

Verksamheter som har stadigvarande serveringstillstånd ska varje år lämna uppgifter om försäljningen i verksamheten. Uppgifterna ska vara registrerade hos den kommun där serveringsstället finns eller på Folkhälsomyndighetens hemsida, senast 1 mars. Inkommer inte restaurangrapporten i tid debiteras en förseningsavgift och tillståndshavaren kan tilldelas en sanktion.

Referenslista

[Alkohollag \(2010:1622\)](#)

[Alkoholförordningen \(2010:1636\)](#)

[Lag \(2018:2008\) om tobak och liknande produkter](#)

[Folkhälsomyndighetens allmänna råd om höga ljudnivåer FoHMFS 2014:15](#)

[Delegationsbestämmelser för Miljö- och tillsynsnämnden](#)

[Taxa för tillsyn och prövning av alkohol, tobak och liknande produkter tobaksfria nikotinprodukter samt vissa receptfria läkemedel](#)

Antagen av Miljö- och tillsynsnämnden 2018-03-22 § 17
Reviderad av Miljö- och tillsynsnämnden 2022-05-03 § 20
Reviderad av Miljö- och tillsynsnämnden 2023-11-22 § 62